

Efterlevnad av beslut om djurförbud hos hållare av sällskapsdjur och lantbruksdjur i Västra Götalands län

*Compliance of prohibition of animal husbandry in owners of pet
and farm animals in the county of Västra Götaland*

Anna Ringström

Etologi och djurskyddsprogrammet

Fotograf: Sofia Ringström

**Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskyddsprogrammet**

Skara 2012

Studentarbete 451

*Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programme*

Student report 451

ISSN 1652-280X

Efterlevnad av beslut om djurförbud hos hållare av sällskapsdjur och lantbruksdjur i Västra Götalands län

*Compliance of prohibition of animal husbandry in owners of pet and
farm animals in the county of Västra Götaland*

Anna Ringström
Studentarbete 451, Skara 2012

**G2E, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi, kurskod
EX0520**

Handledare: Jan Hultgren, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU,
Box 234, 532 23 Skara. E-mail: jan.hultgren@slu.se

Biträdande handledare: Karin Lundborg, Länsstyrelsen Västra Götalands län,
Box 224, 532 23 Skara. E-mail: karin.lundborg@lansstyrelsen.se

Examinator: Jenny Yngvesson, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU,
Box 234, 532 23 Skara. E-mail: jenny.yngvesson@slu.se

Nyckelord: Djurförbud, djurskydd, sällskapsdjur, lantbruksdjur, länsstyrelse

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234, 532 23 SKARA
E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

---

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5 - 30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehållsförteckning

1. Abstract	1
2. Inledning	2
2.1 <i>Bakgrund</i>	2
2.2 <i>Djurvälfärd</i>	2
2.3 <i>Djurskyddet i Sverige</i>	3
2.4 <i>Djurförbud</i>	4
2.5 <i>Länsstyrelsen</i>	6
2.6 <i>Syfte och frågeställningar</i>	6
3. Material och metod	7
3.1 <i>Arbetet på länsstyrelsen</i>	7
3.2 <i>Registrering i Excel</i>	7
3.3 <i>Datorprogram och analyser</i>	8
4. Resultat.....	9
4.1 <i>Förbudsparagrafer</i>	9
4.2 <i>Djur som var anledning till förbud samt omfattning av förbudet</i>	10
4.3 <i>Efterlevnad av djurförbudet</i>	11
4.4 <i>Tid till kontroll samt efterlevnad inom olika tidsperioder</i>	12
4.5 <i>Jämförelse mellan lantbruks- och sällskapsdjur</i>	14
5. Diskussion	14
5.1 <i>Övergripande resultat</i>	14
5.2 <i>Efterlevnad av djurförbud</i>	15
5.3 <i>Världens strängaste djurskyddslag?</i>	16
5.4 <i>Upplevelser av djurskyddskontroll och framtidens lagstiftning</i>	17
5.5 <i>Användbarhet och slutsatser</i>	18
5.6 <i>Framtida studier och forskning</i>	19
5.7 <i>Felkällor</i>	19
6. Sammanfattning	20
7. Tack	20
8. Referenser	21

1. Abstract

This study is aimed primarily at the County Administrative Board in the county of Västra Götaland, who initiated the study, but also to the other county administrative boards in Sweden. The aim was to examine how people, who in any way caused suffering to animals and, therefore, were prohibited to keep animals, complied with these prohibitions. The aim was also to investigate whether compliance with the prohibition differed between pet owners and farm animal owners. If the result showed a significant difference between these groups, the county administrative board could carry out inspections on people along what priority they have, depending on whether they belong to the group where the risk of non-compliance with the prohibition is greatest.

Prohibition of keeping animals means that a person is prohibited to keep a certain kind of animal, a group of animals or all animals, according to § 29 Animal Welfare Act (1988:534). The prohibition may also be decided according to § 26 Animal Welfare Act (1988:534) and in this study it meant that a person was prohibited to hold more than a certain number of animals.

Information on 84 of a total of 307 people with prohibition of keeping animals in the county of Västra Götaland could be used in the study. Comparisons were made between holders of pets and farm animals, but there was also a group of people who held both pets and farm animals, they occur in the tables but were not included in any comparisons.

Pet owners were at the time and in this sample the ones who most often were prohibited to keep animals. They were also the ones who usually had a prohibition to keep animals at all, while agricultural holders usually had a prohibition to keep only a certain type of animal. Pet holders were also the group that was most likely to violate the prohibition and farm holders were the group that most complied with the decision. The explanation of these results could be that it is common that people keep pets and that they can more easily be notified, than holders of farm animals. It is also easier to get a new cat than a number of cattle and that may be one of the reasons why compliance among agricultural holders was as high as it was.

One conclusion that could be drawn was that compliance differed between different categories of holders, but compliance was generally low in the county, where only 47.6% of the 84 observed keepers complied with the prohibition. This study can be useful for the County Administrative Board because it gives some idea of how compliance looks like in the county at this time and in this selection. The County Administrative Board may have some use for this study when prioritizing inspections.

2. Inledning

Ignorantia iuris nocet – "Okunskap om lagen skadar".

2.1 Bakgrund

Allmänheten har ibland negativa tankar och åsikter om djurskydd och djurskyddsinspektörens arbete kan ifrågasättas. Många verkar tro att djurskyddsinspektörer medvetet vill förstöra för djurhållare, när det i själva verket handlar om lagstadgad myndighetsutövning. Väl utbildade och tränade djurskyddsinspektörer bör kunna mildra kritiken. Då det finns en viss negativ attityd till djurskyddskontroll och misstänksamhet mot inspektörer är det viktigt att ifrågasätta vad de personer som djurskyddsinspektören utövar myndighet över, upplever och anser om kontrollen. Detta har gjorts på olika sätt i Danmark och Norge (Anneberg et al., 2012 & Forsberg, 2010), där lagstiftningen visserligen ser något annorlunda ut jämfört med den svenska, men det kan ändå ge en viss uppfattning om hur kontroller upplevs och hur lagstiftningen tillämpas.

I Danmark undersöktes det vad lantbrukshållare ansåg om djurskyddskontroller, det visade sig att de hade förståelse för att kontroller måste utföras, dock ansåg de flesta att kontrollerna var orättvisa överlag (Anneberg et al., 2012). Bland annat skulle kontrollerna ha genomförts på olika sätt på olika gårdar, därför trodde lantbrukarna att kontroller skapar en viss känsla av säkerhet, bara genom att det utförs kontroller, men att det även skapar en stor osäkerhet då kontrollerna som sagt uppfattades som orättvisa. Lantbrukarna upplevde även att det fanns svårigheter för kontrollmyndigheten och lantbrukare att förstå varandras språk, något som kan bero på att de olika parterna har olika syn på hur lagen ska tolkas. Detta var något som var tvunget att arbetas på i framtiden för att få en mer tydlig bild av vad djurvälstånd innebär för de olika parterna (Anneberg et al., 2012).

I Norge finns det också problem med hur lagen ska tolkas, den gamla djurskyddslagen från 1974 reviderades och en uppdaterad version trädde i kraft 1 januari 2010 (Lov om dyrevelferd, 2012). Forskare undersökte hur den nya lagen utvecklats och den största skillnaden från den gamla lagen, var viljan att öka människors respekt för djur samt att den tar mer hänsyn till djurs individuella värde. Ett mål är att inte bara djurs välfärd ska visas hänsyn, utan också att deras integritet ses som betydelsefull för människor. Ett annat mål är att genom införandet av ökad respekt för djur, ska djurhållare förhoppningsvis hålla högre djurvälståndstandard än vad minimikraven i lagen säger (Forsberg, 2010). Forsberg (2010) anser att det lämnas för mycket ansvar till djurhållare och människor i allmänhet, genom detta rättssystem, då det är svårt att kontrollera om människor visar större respekt för djuren nu genom den nya lagen. Forsberg (2010) anser att om myndigheterna verkligen vill se till att människor visar mer respekt för djur, måste det vidtas sätt som gör att detta uppnås. Svårigheterna ligger i att i praktiken se till att djur respekteras på det sätt som det uttrycks i den nya lagen, och då blir den svår att tolka (Forsberg, 2010).

2.2 Djurvälstånd

Djurvälståndsfrågor har blivit ett allt viktigare ämne i dagens samhälle och fler och fler människor bryr sig om hur djur lever sina liv. För att kunna öka djurs välfärd ännu mer måste information

om hur hela livsprocessen går till komma ut till allmänheten. Ju mer information som sprids, med hjälp av t.ex. noggrannare märkningar av produkterna, desto villigare blir människor att betala mer för produkter som kommer från djur som man vet haft ett bra liv (Napolitano et al., 2010). Forskning visade dessutom att djur som blivit väl behandlade och kunnat bete sig naturligt är friskare och mer välmående än djur som inte kunnat utföra naturliga beteenden eller haft en god välfärd (Napolitano et al., 2010). Detta är något som människor blir allt mer medvetna om och eftersom god djurvelfärd och friska djur resulterar i hälsosammare mat ökar intresset för sådana produkter (Horgan & Gavinelli, 2006).

Studier har visat att när märkningarna på produkterna är bristfälliga, då är det svårt för människor att göra bättre val (Horgan & Gavinelli, 2006). För att få människor att göra medvetna och bättre val samt få mer lärdom om djurvelfärd anser forskare att det borde läras ut om djurvelfärd i skolan, i alla klassnivåer. Detta skulle göra att människor från unga år får lära sig om vilka skyldigheter människan har mot djur och på så sätt få bättre relationer mellan djur och människor (Toma et al., 2012).

Ett sätt att ytterligare öka allmänhetens kunskaper och medvetenhet kring djurs välfärd skulle vara om högre lärosäten blev uppmuntrade att bistå med undervisning om djurvelfärd för allmänheten och inte bara rikta sig till de mest uppenbara grupperna, så som veterinärer, biologer och lantbrukare (Algers et al., 2011). Ett sätt att göra detta skulle kunna vara om t.ex. Sveriges lantbruksuniversitet hade öppna föreläsningar/utbildningsdagar om djurvelfärd där vem som helst är välkommen att delta.

Om människor väljer produkter från djur som levt med högre standard än andra djur skulle djuren kunna få ett drägligare liv. Det har dock visats att människans villighet att betala mer för produkter från djur som dessa, beror mycket på hur den personliga ekonomin ser ut (Lagerkvist & Hess, 2011). För någon som inte har mycket pengar kanske det inte är en prioritet att köpa produkter till högre priser om personen knappt har råd att köpa mat alls.

Det är inte bara i samhället i allmänhet som intresset för djurvelfärdsfrågor ökar, även inom EU blir djurvelfärdsfrågor ett allt starkare och hetare ämne. Detta är något som är mycket positivt eftersom EU påverkar de djurskyddsbestämmelser som finns i Sverige och i alla andra medlemsländer (Horgan & Gavinelli, 2006).

2.3 Djurskyddet i Sverige

Dagens djurskydd i Sverige grundar sig på Djurskyddslagen (1988:534) och Djurskydds-förordningen (1988:539) som innehåller de grundläggande bestämmelser som styr hur befolkningen ska sköta och hålla sina djur för att upprätthålla ett gott djurskydd. Sveriges bestämmelser får däremot inte se ut hur som helst, då vi är med i EU måste våra bestämmelser följa EU:s förordningar och direktiv. Förordningarna gäller direkt som lagstiftning i medlemsländerna. Direktiven däremot anger vad varje land måste införliva och uppfylla i sin nationella lagstiftning. Det är också tillåtet att ha hårdare bestämmelser än vad direktiven anger. Djurskyddslagen är förebyggande för att djur i Sverige ska kunna bete sig naturligt och ha ett bra liv i den djurhållning som deras ägare erbjuder dem. Sveriges riksdag stiftar lagar, därför har även djurskyddslagen (1988:534) beslutats av densamma. Djurskyddsförordningen har i sin tur utformats av regeringen. Till sist finns det föreskrifter, som innehåller mer detaljerade

bestämmelser kring hur specifika djurslag ska hållas och skötas. Den tidigare kontrollmyndigheten Djurskyddsmyndigheten samt nuvarande kontrollmyndighet Jordbruksverket har författat de föreskrifter som finns idag (Ds 2007:33).

Några av portalparagraferna i Djurskyddslagen (1988:534) är följande:

2 § Djurskyddslagen (1988:534): *”Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom”.*

3 § Djurskyddslagen (1988:534): *”Djur ska ges tillräckligt med foder och vatten och tillräcklig tillsyn. Fodret och vattnet ska vara av god kvalitet och anpassat efter det djurslag som utfodras”.*

4 § Djurskyddslagen (1988:534): *”Djur skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt”.*

Ett förslag på en ny djurskyddslag lämnades in i november 2011 till landsbygdsminister Eskil Erlandsson. Förslaget som innebär en modernisering av lagen lämnades in av utredaren Eva Eriksson. Förslaget som baseras på forskning, vetenskap och beprövade metoder innebär bland annat ett förslag på straffhöjning för brott mot djurskyddslagen till fyra års fängelse istället för två år. Förslaget innehåller en mängd andra åtgärder som på sikt kan leda till ett förbättrat djurskydd inom många områden, men även en sänkning av detaljeringsgraden och mer ansvar för djurägaren ingår i förslaget (Ny djurskyddslag, 2011).

2.4 Djurförbud

När ett djurförbud delas ut fattas beslutet med stöd av 29 § Djurskyddslagen (1988:534) eller enligt 26 § Djurskyddslagen (1988:534). Ett djurförbud innebär att en person försummat de djur som den ansvarar för på ett tillräckligt allvarligt sätt för att länsstyrelsen ska kunna förbjuda personen att hålla ett visst djurslag/djurgrupp/hålla djur alls. Djurförbud delas oftast ut på obestämd tid, vilket innebär att förbudet är livslångt om inte en omprövning av beslutet sker. En person som är belagd med djurförbud kan ansöka om omprövning hos länsstyrelsen, men det måste finnas mycket goda skäl till att förbud ska upphävas. Det är ovanligt att djurförbud upphävs, då det från början måste finnas mycket starka skäl och stark bevisning för att besluta om djurförbud. Det är dessutom svårt för de förbudsbelagda personerna att visa att en upprepning av det som ledde fram till beslutet inte kommer ske.

I 29 § Djurskyddslagen (1988:534) står följande: *”Länsstyrelsen skall meddela förbud att ha hand om djur eller ett visst slag av djur för den som*

1. inte följer ett beslut som en kontrollmyndighet har meddelat enligt 26 § och som är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt,

2. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur,

3. har misshandlat ett djur,

4. har dömts för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, eller

5. vid upprepade tillfällen dömts för brott enligt 36 eller 36 a § eller vid upprepade tillfällen varit föremål för beslut enligt 26 §.

Förbud skall inte meddelas, om det är uppenbart att ett upprepande inte kommer att inträffa.

Om den mot vilken förbudet riktas är ägare av djuret, får länsstyrelsen dessutom ålägga honom att göra sig av med det och förbjuda honom att skaffa djur över huvud taget eller ett visst slag av djur.

Förbudet kan avse viss tid eller gälla tills vidare. Lag (2006:809)”.

Den 29 § används när en person allvarligt brustit i sitt ansvarstagande för det/de djur som den ansvarar för. Den används också när en person dömts för djurplågeri eller för brott mot djurskyddslagen, då åligger det länsstyrelsen att göra en djurförbudsprövning enligt 29 §.

Det finns dock en skillnad i att bli dömd för djurplågeri och att bli dömd för brott mot djurskyddslagen. Djurplågeri är ett brott mot Brottsbalken (1962:700), som förutsätter att djuret redan blivit utsatt för lidande genom grov oaktsamhet eller uppsåt, medan brott mot djurskyddslagen kan definieras som överträdelse av lagens bestämmelser, utan att ett lidande hos djuret nödvändigtvis måste ha skett. Djurskyddslagen fungerar som en preventiv lag som ska förhindra att situationer där djur kan orsakas lidande uppstår medan ett lidande alltså måste skett för att en dom om djurplågeri ska kunna utdömas.

I 16 kap. 13 § Brottsbalken (1962:700) står följande:

”Om någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet genom misshandel, överansträngning eller vanvård, eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande dömes för djurplågeri till böter eller fängelse i högst 2 år”.

Det finns även de fall då en person kan få ett förbud att hålla mer än ett visst antal djur, förbud att hålla djur i en viss byggnad, samt då föreläggande måste delas ut för att fungera som extra påtryckning för att en åtgärd i djurhållningen ska utföras. Beslut som dessa fattas med hjälp av den 26 § Djurskyddslagen (1988:534).

I den 26 § Djurskyddslagen (1988:534) står följande:

”Utöver vad som följer av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får en kontrollmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen och de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna ska följas.

Förelägganden och förbud enligt första stycket eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får förenas med vite, dock inte i fall som avses i 29 §.

Om någon inte rättar sig efter lagen, de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen eller de beslut som har meddelats med stöd av EG-bestämmelserna, får en kontrollmyndighet besluta om rättelse på hans eller hennes bekostnad. I brådskande fall får ett sådant beslut meddelas utan föregående föreläggande. Lag (2008:660)”.

I denna studie har hänsyn endast tagits till de ärenden där beslut som fattats enligt 26 § innebär en begränsning av djurhållningen. Ett förbud enligt 26 § kan vara lämpligt om det finns omständigheter som gör att länsstyrelsen anser att personen är lämpad att hålla ett mindre antal djur. Det kan vara ett förbud på att hålla mer än fem kastrerade katter t.ex. Det är länsstyrelsen som fattar besluten enligt 29 och 26 §§ Djurskyddslagen (1988:534).

2.5 Länsstyrelsen

Från och med januari 2009 övergick Sveriges offentliga djurskyddskontroll från kommunerna till länsstyrelserna. Jordbruksverket ansvarar för att utveckla och upprätthålla djurskyddet men operativa djurskyddskontroller på lokal och regional nivå är numera länsstyrelsernas ansvar (Jordbruksverket, 2008). Övergången från 290 kommuner till 21 länsstyrelser har fått flera olika följder. Antalet kontroller som genomfördes under övergångsåret 2009 minskade till 54 % av de fem tidigare årens genomsnittliga antal, samtidigt som antalet omhändertaganden mer än fördubblades när länsstyrelsen tog över som kontrollmyndighet (Staaf-Larsson et al., 2012). Mellan år 2001 och 2008 genomfördes i genomsnitt 22 331 kontroller per år. När länsstyrelserna tog över kontrollen minskade antalet genomförda kontroller till ett genomsnitt på 13 387 stycken per år 2009-2011. Antalet omhändertaganden ökade från ett genomsnitt på 199 omhändertaganden per år 2001-2008 till 922 omhändertaganden per år 2009-2011. Antalet beslut om djurförbud ökade från i genomsnitt 109 stycken per år 2000-2008, till ett genomsnitt på 196 stycken per år 2009-2011 (Jordbruksverket, 2012).

På länsstyrelserna finns nu kontrolldata sedan tre år tillbaka, då diarieprogrammet Platina började användas för att arkivera kontrolldata elektroniskt. Även viss kontrolldata från den tid då kommunerna hade ansvaret för den offentliga djurskyddskontrollen finns till viss del med i Platina. Det är dock långt ifrån alla personers handlingar från kommundagen som är inlagda, då detta är tidskrävande. Länsstyrelsen kontrollerar i sitt kontrollarbete om personer med djurförbud följer beslutet, och att sammanställa kontrollresultatet tar tid. Länsstyrelsen är intresserad av att veta om det går att göra en riskbedömning bland de djurägare som är belagda med djurförbud, och således kunna bedöma vilka förbudsbelagda personer som bör prioriteras för kontroll. Det skulle vara mycket användbart och tidsparande om länsstyrelsen kunde använda sig av en riskbedömningsmall, därför är det viktigt att undersöka om det är möjligt att nå fram till en sådan.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ville ha utrett huruvida det är möjligt att identifiera någon viss typ av djurhållare som kan anses ha högre risk för bristande efterlevnad av djurförbudet. Målsättningen var att ge underlag för prioriteringar i kontrollarbetet. I min studie har jag undersökt efterlevnaden av beslut om djurförbud i Västra Götalands län, något som grundar sig i djurvälstånd och djurhållares samt djurskyddsinspektörers tillämpning av lagen.

2.6 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att ta reda på i vilken utsträckning länsstyrelsens beslut om djurförbud efterlevs bland djurägare som är belagda med djurförbud i Västra Götalands län. Syftet är också att ta reda på om efterlevnaden skiljer sig mellan hållare av sällskapsdjur och lantbruksdjur, för att kunna ge underlag för länsstyrelsens prioriteringar av framtida djurskyddskontroller. Det är också av intresse att undersöka om efterlevnaden förändras över tiden efter beslutet. Följande frågeställningar formulerades:

- Skiljer sig risken för bristande efterlevnad av djurförbud mellan hållare av sällskapsdjur och lantbruksdjur?
- Hur stor andel av de personer som är förlagda med djurförbud i Västra Götalands län efterlever länsstyrelsens beslut?
- Förändras efterlevnaden av beslutet över tiden, d v s efterlever djurägarna beslutet till en början för att sedan skaffa nya djur en tid efter beslutet, eller bryter de förbudet till en början för att senare efterleva beslutet?

3. Material och metod

3.1 Arbetet på länsstyrelsen

Data samlades in på länsstyrelsens kontor i Skara under fyra veckor i mars-april 2012. Jag använde diarieprogrammet Platina för att få fram de data som behövdes. Den information som erhöles ur Platina fördes in i en Excel-fil.

Jag fick med hjälp av min biträdande handledare fram information från Djurskyddskontrollregistret (DSK) angående hur många personer i Västra Götalands län som har djurförbud. DSK är en databas som länsstyrelsen använder sig av i sitt djurskyddsarbete. Från DSK hämtades uppgifter om alla personer som vid tillfället hade djurförbud i Västra Götalands län, vilket vid tidpunkten var 307 stycken, varav 296 stycken hade förbud enligt 29 § Djurskyddslagen (1988:534) och elva stycken hade förbud enligt 26 § Djurskyddslagen (1988:534). Dessa personer var belagda med djurförbud sedan olika lång tid tillbaka, eftersom de personer som fick djurförbud under den tid då kommunerna var ansvariga för djurskyddskontrollen också fanns registrerade. Även personer som fått djurförbud i andra län men som sedan flyttat till Västra Götalands län förekom i materialet.

Den information som jag använde mig av för att identifiera djurhållarna var deras namn eller personnummer. För något mindre än hälften av alla personer på listorna angavs datum när de hade haft en kontroll senast.

3.2 Registrering i Excel

Jag skapade en Excel-fil där jag förde in olika kriterier som måste uppfyllas för att jag skulle kunna använda personernas uppgifter i resultatet. Följande rubriker fördes in i Excel-filen:

Förbudsår: Vilket år som personen fick sitt djurförbud.

Djurtyp som var anledning till förbud: Djuren kategoriserades som sällskapsdjur eller lantbruksdjur. De som fick djurförbud med anledning av de båda djurtyperna registrerades som sällskapsdjur/lantbruksdjur. Till sällskapsdjur räknades hund, katt, fåglar, övriga smådjur och häst. Till lantbruksdjur räknades nötkreatur, gris, får och fjäderfä.

Omfattning: Om personen fick totalt förbud att hålla djur eller enbart delvis förbud, t.ex enbart förbud att hålla nötkreatur.

Förbud enligt §: Enligt vilken paragraf som beslutet fattades, 29 eller 26 §§ Djurskyddslagen (1988:534).

Tid till kontroll: Hur många månader det har gått mellan förbudsbeslutet och en ny kontroll av beslutets efterlevnad.

Djur som fanns vid kontrollen: Hur många samt vilken typ av djur som fanns vid kontrollen.

Efterlevnad: Om förbudet följdes eller inte. Följdes förbudet innebar det att djurägaren inte höll något av de djur som förbudet gällde. I vissa fall levde den förbudsbelagda personen tillsammans med en sambo som höll djur. I dessa fall var det svårt att avgöra om personen bröt mot förbudet, något som länsstyrelsen kontrollanter oftast inte kunde bevisa, därför bedömdes det oftast att personen följde sitt förbud. Följdes inte beslutet innebar det att personen höll minst ett djur av något slag som han/hon inte hade tillåtelse att hålla. Alternativt höll personen fler djur än det antal djur som han/hon hade tillåtelse att hålla.

Sökningen i Platina resulterade i flera olika handlingar om personerna. Den information som jag behövde kunde jag oftast hitta i de handlingar som var namngivna ”Djurförbudsprövning”, ”Anmälan” och ”Offentlig kontroll”. Ibland kunde det dock finnas information utspridd i andra handlingar vilket gjorde att jag för varje person alltid sökte igenom alla tillgängliga handlingar för att inte missa något som kunde vara av vikt för studien. Arbetet med att gå igenom alla de 307 personerna med djurförbud i Västra Götalands län tog fyra veckor. Kunde jag få fram all den information som jag behövde om en person, kunde jag föra in uppgifterna som en observation i min Excel-fil. Detta innebar att varje person enbart förekom en gång i data samt att varje observation motsvarade ett djurförbudsbeslut, förutom i de fall där en person hade flera förbud från olika årtal. Jag gav varje observation ett kodnummer och de observationer som hade flera förbud registrerades i samma kodnummer, det fanns alltså flera förbudsbeslut i samma kod i vissa fall, dock användes enbart det sista förbudet när beräkningar gjordes.

För ett stort antal personer saknade handlingarna viss väsentlig information, samtidigt som de innehöll en del annan och potentiellt värdefull information. Det fanns oftast ett beslut om djurförbud samt information om uppföljande kontroll, men information om vilket djurslag det berörde samt vilket år förbudet delades ut saknades. Tillsammans med min biträdande handledare kunde jag genom sökvägar i länsstyrelsens datorsystem fylla de flesta informationsluckorna.

3.3 Datorprogram och analyser

För att bearbeta och analysera data användes olika metoder och datorprogram. För att undersöka om den relativa risken för bristande efterlevnad av förbudet var olika bland hållare av sällskapsdjur och lantbruksdjur användes datorprogrammet JMP® (SAS Institute Inc., Cary, NC, USA) för att genomföra Fisher’s exakta test. Deskriptiv statistik med redovisning av frekvenser användes för redovisningen av tabeller. En bortfallsstudie användes för att jämföra och se

eventuella skillnader mellan de observerade djurförbuden och de djurförbud som inte kunde användas i studien.

4. Resultat

Av de 307 kända djurhållarna med djurförbud kunde 84 (27 %) användas i studien. En anledning till att 223 uppgifter inte kunde användas var att viss information ännu inte hade hunnit föras in i Platina, eller att det endast var viss information inlagd. Det visade sig även att det varit ett fel i Platina under den tiden jag arbetade på länsstyrelsen, som då gjorde att vissa personers handlingar inte kunde visas.

4.1 Förbudsparagrafer

Förbud enligt 29 § Djurskyddslagen (1988:534) var det mest förekommande; hela 92,8 % av förbuden har delats ut med stöd av 29 § (Tabell 1). Detta berodde på att förbud enligt 26 § Djurskyddslagen (1988:534) i dessa fall innebar att en person fått ett förbud att hålla mer än ett visst antal djur, t.ex. en begränsad hållning av max två katter. Förbud enligt 29 § innebar ett totalt förbud mot alla djurslag eller ett totalt förbud att hålla en viss typ av djur, t.ex. förbud att hålla nötkreatur. Det fanns även fall där beslut om djurförbud fattats enligt både 29 och 26 §§, det kunde handla om att en person först fått ett beslut om begränsad hållning och sedan fått ett förbud enligt 29 §. Denna typ av fall utgjorde endast 3,6 % av alla förbud, vilket innebär att det inte var vanligt med denna typ av förbud vid tidpunkten. Även förbud enligt 26 § var mindre vanligt, då den delen endast utgjorde 3,6 % av det totala antalet förbud.

Tabell 1. Förbudsparagrafer enligt Djurskyddslagen (1988:534). Tabellen visar fördelningen av enligt vilken/vilka paragrafer i Djurskyddslagen (1988:534) som djurförbuden beslutats.

Förbudsparagraf	Antal	Andel (%)
29 §	78	92,8
26 §	3	3,6
26 och 29 §§	3	3,6

4.2 Djur som var anledning till förbud samt omfattning av förbudet

Totalt 72,6 % av dem som hade fått djurförbud fick det på grund av sin hållning av sällskapsdjur (Tabell 2). De som var hållare av lantbruksdjur utgjorde 15,5 % av dem som hade fått djurförbud. Det fanns även fall där djurägare fått djurförbud på grund av att de hållit både sällskapsdjur och lantbruksdjur under icke godkända förhållanden. Dessa utgjorde 11,9 % av det totala antalet djurägare med förbud.

Tabell 2. Anledningsdjur. Tabellen visar fördelningen över vilken typ/typer av djur som legat till grund för de 84 observerade djurförbuden

Djurtyp som var anledning till förbud	Antal	Andel (%)
Sällskapsdjur	61	72,6
Lantbruksdjur	13	15,5
Båda djurtyperna	10	11,9

Av 61 personer med sällskapsdjur som anledningsdjur fick 31,1 % ett djurförbud som endast gällde ett visst djurslag inom kategorin sällskapsdjur, medan 68,9 % fick djurförbud för samtliga djurtyper (Tabell 3). Av de 13 personer som fick djurförbud då lantbruksdjur var anledningsdjur, var det hela 92,3 % som fick djurförbud som gällde enbart en viss typ av djur inom kategorin lantbruksdjur. Det var endast en lantbrukshållare, 7,7 % som fick ett totalt djurförbud för samtliga djurslag. Av de djurhållare som fick djurförbud med både sällskapsdjur och lantbruksdjur som anledningsdjur, fick 60 % förbud att hålla en viss typ av djur inom kategorierna sällskapsdjur och lantbruksdjur, medan 40 % fick ett totalt förbud för samtliga djurslag. Det var alltså vanligast att hållare av sällskapsdjur fick totalt djurförbud för samtliga djurslag, medan hållare av lantbruksdjur oftast fick ett förbud för en viss typ av djur. Även de personer som hade båda djurtyperna fick oftast djurförbud för en viss djurtyp.

Tabell 3. Anledning och omfattning av förbuden. Tabellen visar vilket/vilka djurslag som var anledning till förbudet samt vilket/vilka djurslag som förbudet omfattar inom de olika kategorierna av djurhållare.

Djur som var anledning till förbudet	Djur som förbudet omfattade	Antal (Andel) observationer
Sällskap	Sällskap	19 (31,1%)
	Alla	42 (68,9%)
Lantbruk	Lantbruk	12 (92,3%)
	Alla	1 (7,7 %)
Sällskap + Lantbruk	Sällskap/Lantbruk	6 (60 %)
	Alla	4 (40 %)
Summa		84 (100 %)

4.3 Efterlevnad av djurförbudet

I 47,6 % av de 84 observerade fallen följde personerna djurförbudsbeslutet vid första kontroll, oberoende av vilket djurslag det handlade om (Tabell 4). Tabellen visar även att 39,3 % av personerna bröt mot djurförbudet vid första kontroll av efterlevnaden. Det fanns även fall där flera kontroller av personer med djurförbud hade utförts, av dessa fall bröt 5,9 % sina djurförbud vid en första kontroll, för att vid senare kontroll istället följa beslutet. I endast 2,4 % av fallen följdes beslutet vid en första kontroll, för att sedan brytas vid senare kontroll, detta var en ovanlig typ av fall. Även de sista 4,8 % hörde till de ovanliga fallen, då personerna bröt mot djurförbudet vid en första kontroll för att sedan fortsätta bryta mot förbudet vid senare kontroll.

Av de personer som hade djurförbud p.g.a. sällskapsdjur bröt 41 % mot djurförbudet vid första kontroll, om de endast hade blivit föremål för kontroll vid ett tillfälle (Tabell 4). I 42,6 % av fallen följde hållare av sällskapsdjur sina djurförbudsbeslut när de utsattes för kontroll vid ett tillfälle. I några fall hade djurägare blivit föremål för kontroll vid flera tillfällen, anledningarna till detta kunde vara att de blivit anmälda för hållande av djur i strid mot djurförbudet, att det gått lång tid sedan en kontroll hade utförts eller att personen tillhörde en riskgrupp som tidigare brutit mot förbudet/brukade skaffa nya djur och därför behövdes hållas under uppsikt. Det kunde också bero på att personen fått en viss tid på sig att göra sig av med sina djur och därför kunde det behövas flera kontroller för att kontrollera att avskaffandet fortlöpte som det skulle.

I 8,2 % av fallen bröt sällskapshållarna mot sina djurförbud vid en första kontroll, för att vid senare kontroll följa beslutet (Tabell 4). Mer sällsynt var att djurägarna vid en första kontroll följde beslutet, för att vid senare kontroll bryta mot förbudet, denna typ av fall utgör endast 3,3 % av det totala antalet sällskapsdjursfall. De sista 4,9 % visade att vissa personer bröt mot förbudet vid en första kontroll, för att sedan fortsätta bryta mot förbudet vid senare kontroller. Detta kunde innebära att personerna t.ex. skaffade sig nya katter efter kontrollerna, som sedan upptäcktes vid ytterligare kontroll. Det fanns vid tidpunkten inga fall där personerna följde förbudet vid första kontroll för att sedan fortsätta följa förbudet (Tabell 4).

Av de djurhållare som fått förbud p.g.a. lantbruksdjur var det tre stycken, 23 %, som bröt mot djurförbudet vid första kontroll (Tabell 4). Hela 77 %, tio stycken, följde djurförbudsbeslutet vid första kontroll. Alla hållare av lantbruksdjur som observerades vid tidpunkten hade enbart varit föremål för en kontroll, varför endast ett kontrolltillfälle kunde redovisas. Av de djurhållare som i stället hade fått djurförbud p.g.a. sällskapsdjur och lantbruksdjur var det fem stycken, 50 %, som bröt mot förbudet vid första kontroll. Fyra stycken följde förbudet vid första kontroll, alltså 36,5 %. En hållare, 10 %, bröt mot förbudet vid en första kontroll och fortsatte sedan att bryta mot förbudet vid senare kontroll (Tabell 4).

Ingen djurhållare från någon av de olika kategorierna följde förbudet vid en första kontroll samt vid en andra kontroll, detta beror på att det inte utförts en andra kontroll av de som följde förbudet vid första kontroll (Tabell 4). Endast två hållare av sällskapsdjur kontrollerades efter att de följde förbudet vid första kontroll, båda dessa bröt då mot förbudet vid den andra kontrollen. De övriga 26 hållarna av sällskapsdjur som följde förbudet vid första kontroll utsattes inte för en andra kontroll, detta gäller även de 10 hållarna av lantbruksdjur och de 4 hållarna av båda djurtyperna som följde förbudet vid en första kontroll (Tabell 4).

Tabell 4. Fördelning av efterlevnad av djurförbud vid första och senare kontroll hos hållare av olika djurslag. Fördelningen gäller 61 hållare av sällskapsdjur, 13 hållare av lantbruksdjur och 10 hållare av båda dessa kategorier.

		Antal (andel av totalantalet) observationer		
Resultat första kontroll	Resultat senare kontroll	Sällskapsdjur	Lantbruksdjur	Båda djurtyperna
Följde	Följde	0	0	0
	Bröt	2 (3,3 %)	0	0
	Kontroll ej utförd	26 (42,6 %)	10 (77 %)	4 (40 %)
	Summa	28 (45,9 %)	10 (77 %)	4 (40 %)
Bröt	Följde	5 (8,2 %)	0	0
	Bröt	3 (4,9 %)	0	1 (10 %)
	Kontroll ej utförd	25 (41 %)	3 (23 %)	5 (50 %)
	Summa	33 (54,1 %)	3 (23 %)	6 (60 %)
Totalsumma		61 (100 %)	13 (100 %)	10 (100 %)

4.4 Tid till kontroll samt efterlevnad inom olika tidsperioder

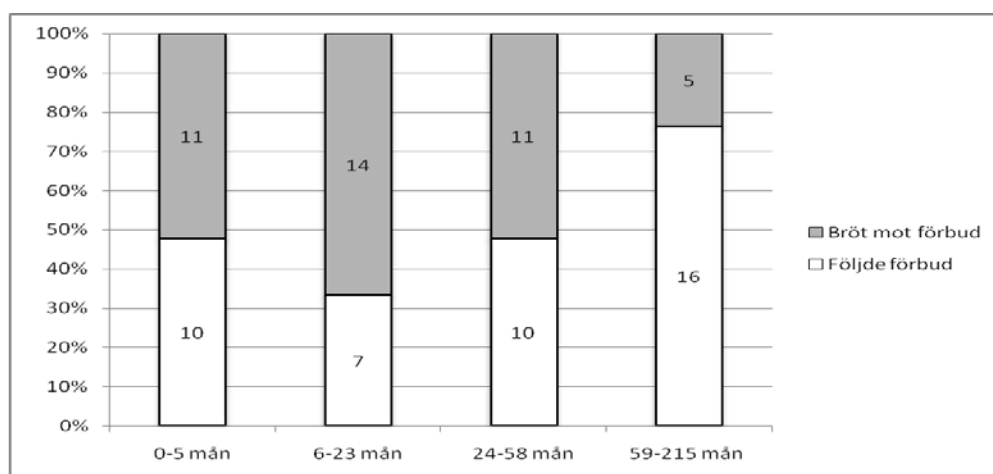
Det var vanligast förekommande att kontroll av efterlevnad av förbudet skett mer än tre månader efter djurförbudsbeslutet fattades, hela 83,3 % av kontrollerna hade utförts så långt efter beslutsdatum. Tidsramen tre månader var enligt min biträdande handledare K. Lundborg på länsstyrelsen en kort tid för att kunna bedöma om en person efterlevde djurförbudsbeslutet (personligt meddelande, 27 mars 2012) därför användes tre månader som riktlinje när tiden för kontroll av djurförbudsbeslutet skulle undersökas. 16,7% av kontrollerna hade utförts inom tre månader från det att beslutet om djurförbud fattats, detta var alltså en kort tidsperiod.

I de fall där länsstyrelsen av olika anledningar kontrollerat djurhållningen mer än en gång efter att beslut om djurförbud fattats gjordes dessa kontroller i 8,3 % av fallen, efter mer än tre månader efter beslutet (Tabell 5). I sällsynta fall, endast 2,4 %, hade det utförts fler än en kontroll av personen inom tre månader. I de sista 2,4 % av fallen hade kontroller utförts inom tre månader och sedan inom en period efter tre mån, alltså hade flera kontroller utförts inom samt utanför tidsramen tre månader, med första kontroll inom tre månader.

Tabell 5. Tid till kontroll/kontroller. Tabellen visar fördelningen av när kontroll/kontroller av djurförbudets efterlevnad har gjorts.

Tid till kontroll	Antal	Andel (%)
En kontroll inom 3 mån	10	11,9
Flera kontroller inom 3 mån	2	2,4
En kontroll efter 3 mån	63	75,0
Flera kontroller efter 3 mån	7	8,3
Kontroller inom och efter 3 mån	2	2,4

Inom 6-23 månader efter förbudsbeslutet var det vanligast att djurförbuden inte följdes; 67 % av djurhållarna bröt mot sina förbud när de hade en kontroll inom denna tidsperiod (Figur 1). Det var också vanligast att förbuden följdes vid kontroll inom 59-215 månader från förbudsbeslutet. Inom 0-5 månader var det ungefär lika många som bröt mot förbudet respektive följde förbudet.

Figur 1. Efterlevnad vid olika tidsperioder. Figuren visar hur efterlevnaden av djurförbuden såg ut vid kontroll efter fyra olika tidsperioder, oberoende av djurslag.

Av de 13 djurhållare som höll lantbruksdjur, var det tre stycken som bröt mot förbudet och alla dessa gjorde det inom tidsperioden 0-24 mån. Av dessa tre var det två stycken som bröt mot förbudet vid två respektive tre månader efter beslut om förbud, men även en som följde förbudet inom denna tidsperiod. Det var vanligast att förbudet följdes när det gått en längre tid mellan beslut om förbud och kontroll av efterlevnad. Nio av de observerade lantbrukarna följde förbudet när kontroll utfördes inom 25-159 månader från förbud till kontroll av efterlevnad.

Av de 61 djurhållare som höll sällskapsdjur, var det totalt 33 stycken som bröt mot förbudet. Elva stycken bröt mot förbudet när kontroll utfördes inom 0-9 månader från förbudet och tio stycken följde förbudet inom den tidsperioden. 13 stycken bröt mot förbudet när kontrollen genomfördes inom 10-31 mån från förbudsbeslutet och sju stycken följde förbudet i denna tidsperiod. Efter 32-

148 månader var det vanligast att förbudet följdes, elva stycken följde förbudet inom den tidsperioden, medan nio stycken bröt mot förbudet inom samma tidsperiod.

4.5 Jämförelse mellan lantbruks- och sällskapsdjur

Antalen 3 (bröt) och 10 (följde) användes för lantbruksdjur och siffrorna 33 (bröt) och 28 (följde) användes för sällskapsdjur när Fisher's exakta test genomfördes. Testet visade att det var en skattad risk på 23 % för bristande efterlevnad av djurförbudet bland hållare av lantbruksdjur och den skattade risken var på samma sätt 54 % för hållare av sällskapsdjur. Den relativa risken för bristande efterlevnad var därmed 2,3 och P-värdet var 0,066, vilket inte var signifikant på 5 %-nivån, men kan tolkas som en tendens eller en marginell signifikans. Det går därför inte att med dessa data att visa att det finns en skillnad i efterlevnaden mellan hållare av lantbruksdjur respektive sällskapsdjur i en tänkt population av alla djurhållare med djurförbud. Det visade dock att det var en stor skillnad i efterlevnad mellan de olika grupperna vid denna tidpunkt.

En bortfallsstudie användes för att kunna avgöra om de 84 observerade djurförbuden var representativa för alla djurförbud i Västra Götalands län och om det således var ett slumpmässigt urval. Jämförelser gjordes mellan de förbud som var medräknade i studien och de som inte var medräknade. Jämförelsen kunde endast göras mellan de 84 medräknade samt 127 stycken som inte var medräknade, p.g.a. att endast 127 djurförbud utan kontrolldatum fanns med på den lista som ursprungligen användes för att genomföra studien. De resterande 96 djurförbuden fanns av olika anledningar inte med på listan, de hade förmodligen inte blivit införda i djurskyddsregistret/Platina där uppgifterna från början hade hämtats ifrån. Jämförelsen baserades på tiden från att förbudet utdelades och 1 maj 2012 för grupperna "medräknade" och "ej medräknade". Mediantiderna i de två grupperna var jämförbara, 49,5 respektive 55,1 månader. Fördelningen av fall mellan olika år såg också likvärdig ut för de båda grupperna. Slutsatsen som kan dras från dessa resultat är att de 84 observerade djurförbuden är ett slumpmässigt urval och därmed är urvalet representativt för alla djurförbud i Västra Götalands län vid tidpunkten då studien genomfördes.

5. Diskussion

Djurs välfärd är ett ämne som diskuteras och uppmärksammas allt mer i dagens samhälle. Det är positivt att se att människor bryr sig mer och mer om de djur som vi använder för våra egna intressen och nyttas skull. Ju mer detta ämne lyfts fram, ju större chanser finns det att djur som lever i vårt samhälle, får möjlighet att leva sina liv på ett ännu bättre sätt än vad de har möjlighet till att göra idag.

5.1 Övergripande resultat

Resultaten som jag kommit fram till i denna studie visade att 307 personer i Västra Götalands län vid tidpunkten var belagda med djurförbud. Av dessa har 84 stycken kunnat användas för beräkningar i studien, då endast deras handlingar i länsstyrelsen diariesystem var användbara vid tidpunkten. Av dessa 84 personer hade 78 stycken fått förbud med stöd av 29 § Djurskyddslagen (1988:534), tre stycken med stöd av 26 § Djurskyddslagen (1988:534) och tre stycken hade fått förbud med stöd av de båda paragraferna, alltså exempelvis förbud att hålla nötkreatur och förbud

att hålla mer än fem katter (Tabell 1). Detta visade tydligt att det var vanligast att djurförbud gäller samtliga djurslag, en visst slags djur eller en djurgrupp.

En bortfallstudie genomfördes för att undersöka om de 84 observerade djurförbuden kunde anses vara ett slumpmässigt urval. Mediantiderna i de båda jämförda grupperna låg nära varandra och detta talar för att de 84 observerade djurförbuden kan anses vara ett slumpmässigt urval. Även om endast 84 djurförbud kunde observeras och användas i studien är det bra att urvalet kan anses som slumpmässigt, då resultaten av studien blir mer trovärdiga. Skillnaden i efterlevnad av förbud för lantbruks- och sällskapsdjur var dock enligt Fisher's exakta test endast marginellt signifikant, varför det inte går att säga att risken för bristande efterlevnad är större bland en viss typ av hållare, vilket var en av frågeställningarna. Det går dock med dessa resultat utläsa att det vid denna tidpunkt och i detta urval, var det en stor skillnad i risk för bristande efterlevnad mellan de olika grupperna. Hållare av sällskapsdjur hade en skattad risk på 54 % medan hållare av lantbruksdjur hade en skattad risk på 23 %, något som kan anses vara en markant skillnad. Detta ger en uppfattning om att det kanske är störst risk att hållare av sällskapsdjur bryter mot sina djurförbud, varför vidare studier i ämnet är önskvärt.

Av de 84 observationerna hade 60 stycken djurförbud pga. sällskapsdjur, 13 stycken pga. lantbruksdjur och de resterande elva personerna hade förbud pga. både sällskapsdjur och lantbruksdjur. Detta visar tydligt att vid denna tidpunkt och i detta urval, var det vanligast att hållare av sällskapsdjur blev belagda med djurförbud. Det visades också att det var vanligast att hållare av sällskapsdjur var de som oftast fick totalt djurförbud (68,9 %) medan hållare av lantbruksdjur oftast fick förbud för en viss typ av djur (92,3 %). En möjlig förklaring till detta kan vara att det anses vara lättare att ta hand om t.ex. katter än kor och är någon inte kapabel till att ha hand om katter, är den förmodligen inte kapabel till att ha hand om andra djur heller, varför totalt djurförbud delas ut. En lantbrukshållare däremot som brister i djurhållningen vad gäller nötkreatur, kan i sin tur ha hundar som ser fina ut och som sköts ordentligt, varför det då kanske inte finns anledning till att förbjuda denne att ha hand om sällskapsdjur. Detta talar för att länsstyrelsen är noggrann i sin bedömning av varför ett djurförbud ska delas ut och vilken omfattning det ska ha, något som känns som en bra förutsättning när förbud ska delas ut.

5.2 Efterlevnad av djurförbud

Det viktigaste resultatet som framkom ur studien var att de flesta personerna inte följde länsstyrelsens beslut om djurförbud, då 52,4 % inte följde beslutet och endast 47,6 % efterlevde beslutet om djurförbud. Det var vanligast att hållare av sällskapsdjur också var de som bröt mot förbudet i störst utsträckning, medan hållare av lantbruksdjur var de som var mest benägna att följa förbudet. En anledning till detta kan vara att det är lättare att exempelvis skaffa sig en ny katt och undvika upptäckt, än vad det är att skaffa nötkreatur. Hållare av sällskapsdjur kanske tror att det är lättare att gömma undan sina djur och är kanske därför mer benägna att skaffa nya djur än vad lantbrukare är. En annan möjlig förklaring kan också vara att det är vanligare att personer håller sällskapsdjur och att de oftare blir anmälda, då hållning av sällskapsdjur är mer offentlig än vad hållning av lantbruksdjur är. För att se om någon brister i sin hållning av lantbruksdjur måste en insyn i ladugården göras om bristerna inte uppmärksammas på sommaren när djuren är på bete. Därför är det lättare att se om någon brister i sin hållning av sällskapsdjur, då det finns grannar som ser och hör saker, personer får besök i sina hus av släkt och vänner, djuren tas ut på

exempelvis promenader, djuren tas till veterinär, djuren hålls i bilar och förbipasserande kan se om det springer omkring katter över hela gården, t.ex. Även om hållare av sällskapsdjur kanske tror att det är lättare att gömma undan sina djur, så är det nog inte så i verkligheten, eftersom då skulle andelen upptäckta brott bland hållare av sällskapsdjur förmodligen vara lägre än vad den är idag. Upptäckten av brott bland hållare av sällskapsdjur kan kanske förklaras just av att det i många fall är en ganska offentlig hållning av djur, med många personer som på något sätt får insyn i det hela.

Jag tror också att lantbrukare är mer benägna att acceptera djurförbudet eftersom lantbruk innebär en stor arbetsbörda och stora ekonomiska omkostnader. Har lantbrukaren inte klarat av detta av olika anledningar och ett djurförbud blir utdelat, kan det kanske vara så att de accepterar detta och vet att det inte är någon god idé att skaffa sig nya djur, eftersom det skulle innebära stora ekonomiska förluster om de blev upptäckta och djuren blev tagna ifrån dem. Det är ju trots allt så att förlusten av t.ex. en ny katt inte innebär några större ekonomiska förluster på det sätt som förlusten av ett antal nötkreatur påverkar lantbrukarens ekonomi.

Länsstyrelsen anser att tre månader är en kort tidsperiod för att kontrollera om någon efterlever förbudet, ändå har kontroll gjorts inom tre månader i 16,7 % av fallen, dessutom hade det ibland gjorts flera kontroller inom denna tidsperiod. Anledning till detta kan tänkas vara att det var personer som ansågs tillhöra en riskgrupp, som kanske hade många djur att göra sig av med vid tidpunkten då förbudet delades ut. I de flesta fall, 83,3 %, hade dock kontroll utförts mer än tre månader från förbudet, vilket talar för att länsstyrelsen har en god rutin vad gäller kontroll av efterlevnad inom en viss tid.

Det kan diskuteras varför flest djurförbud följdes när lång tid från djurförbudsbeslut till kontroll hade passerat. Det var vanligast att förbuden följdes när kontroll utfördes 59-215 månader från beslutet om djurförbud. En stor del av dessa tillhörde gruppen lantbrukare, eftersom de endast bröt mot förbudet inom en period på 0-24 månader och all den observerade tiden därefter följdes förbudet av lantbrukshållarna. Hållarna av sällskapsdjur bröt däremot mot förbudet inom alla observerade tidsperioder. Frågan är då om personer som har äldre djurförbud på något sätt har lärt sig att följa förbudet, eller om det kan ha att göra med hur informationen om vad ett djurförbud innebär lades fram till djurhållaren. Under den tiden jag var på länsstyrelsen arbetades det med att skicka ut informationsbrev till djurhållare med djurförbud, detta för att uppmärksamma personerna att de fortfarande var belagda med djurförbud samt för att informera om vad förbudet innebär. Detta var ett mycket bra initiativ eftersom det uppmärksammar personerna med djurförbud att förbudet fortfarande är aktuellt och att det är viktigt att personer med djurförbud följer dessa. Det gör också att personerna inser att länsstyrelsen är uppmärksamma på sina ärenden och därmed kan en kontroll av efterlevnaden bli aktuell inom en oviss framtid, något som borde avskräcka personerna med djurförbud att hålla/skaffa djur.

5.3 Världens strängaste djurskyddslag?

Det sägs ofta att Sverige har den strängaste djurskyddslagen i världen och att vi kan vara stolta över detta, men hur kan det då komma sig att så få människor som utsatt djur för brott, fått fängelse? Fängelsestraff för djurplågeri infördes år 1901, fram till 1962 fälldes 24 737 personer för djurplågeri, av dessa dömdes 232 till fängelse, alltså mindre än 1 % och i snitt 3,74 personer per år. Mellan 1965–1998 fälldes 649 personer för djurplågeri, av dessa dömdes 63 personer, ca

10 % och i snitt 1,85 personer per år, till fängelse. Mellan 1999-2010 fälldes 654 personer för djurplågeri, av dessa dömdes 7,3 %, eller 47,7 personer och 4,3 personer i snitt per år, till fängelse (Staafl-Larsson et al., 2012). Det maximala fängelsestraffet för djurplågeri är två år, av de som dömdes till fängelse 1999-2010 var det vanligaste straffet högst två månaders fängelse. Endast tre personer dömdes till fängelse i sex månader eller mer, dock mindre än tolv månader (Staafl-Larsson et al.,)

Dom kan även utfärdas för brott mot djurskyddslagen, maxstraffet för detta är idag två års fängelse. Under 1999-2010 fälldes 651 personer för brott mot djurskyddslagen och under hela den studerade perioden har mindre än fyra personer dömts till fängelse. Den vanligaste påföljden för brott mot djurskyddslagen är böter, vilket utfärdats i 58 % av fallen (Staafl-Larsson et al., 2012).

När en person dömts för djurplågeri eller för brott mot djurskyddslagen, är det länsstyrelsens skyldighet att pröva dessa personer för djurförbud, då de kan anses olämpliga att ha hand om djur även efter att domen är avtjänad/betald. Det är bra att denna prövning görs, då det anses vara en självklarhet att en person som dömts för djurplågeri eller för brott mot djurskyddslagen, oftast inte är lämpad att ha hand om djur.

Det är till synes väldigt få personer som dömts till fängelse för brott mot djur när man ser tillbaka i tiden, detta gör att funderingar kring hur allvarliga brotten mot djur måste vara för att det ska anses som tillräckligt allvarliga för att ge fängelsestraff uppstår. De fall som jag observerat med påföljden djurförbud har många gånger varit mycket allvarliga. Brott mot djur har på ett eller annat sätt begåtts i olika allvarighetsgrad och det är bra att dessa personer belagts med djurförbud, dock undrade jag ofta varför påföljden inte blivit fängelse. Jag observerade endast ett fall där påföljden blivit två månaders fängelse för djurplågeri, vilket kändes som ett ganska kort straff med tanke på hur allvarligt djurplågeriet hade varit. Detta var således det enda djurförbud som delats ut för att personen begått ett brott mot brottsbalken och därför sedan prövats om djurförbud.

Jag tror att det med tanke på att de flesta som blir dömda för brott mot djur, får böter som påföljd, sänder ut signaler till allmänheten att det inte är brott som tas på särskilt stort allvar. Det kan vara så att om det varit hårdare straff, som t.ex. max fyra år, för brott mot djurskyddslagen eller för djurplågeri, då hade det kanske avskräckt fler från att begå brott mot djur. Däremot kan jag också tänka mig att det inte hade gjort någon större skillnad, om det ändå är fängelse i ca två månader som blir påföljden i de flesta fall, då spelar det ingen roll vad maxstraffet är. För att brott mot djur ska få en större innebörd bör personer som utför dessa brott dömas till hårdare straff, annars får det inget genomslag bland allmänheten. Om hårdare straff utdömdes, skulle det kanske göra att brott som dessa uppmärksammade allmänheten på att djur som brottsoffer är nog så viktiga och prioriterade i rättssystemet. Brott mot djur skulle även bli högre prioriterade i rättsväsendet om straffvärdet var högre (Ny djurskyddslag, 2011), något som känns som en viktig åtgärd.

5.4 Upplevelser av djurskyddskontroll och framtidens lagstiftning

Förslaget om en ny djurskyddslag som lämnades in i november 2011 innebär bland annat ett ökat ansvar för djurägarna (Ny djurskyddslag, 2011). Om studien som gjordes i Norge (Forsberg, 2010) tas i beaktande kan det nya förslaget innebära vissa konsekvenser. Det framkom i studien

att ett stort ansvar för djurs välfärd lämnas åt djurhållarna och att dessa förhoppningsvis ska förse djuren med bättre förutsättningar än vad den nya norska lagen kräver. Forsberg (2010) anser att om djurs välfärd ska förbättras, måste det finnas mer konkreta åtgärder för att det ska bli så. Jag tror att ett ökat ansvar och mer flexibilitet för de svenska djurhållarna också skulle kunna innebära vissa problem. Den misstänksamhet som finns mot inspektörer kan eventuellt öka, om djurhållaren och inspektören har väldigt skilda åsikter kring djurhållningen hos en viss person. Blir lagen mer flexibel är det kanske lättare att djurägare glömmet bort/inte är uppmärksamma på vad som egentligen ska uppfyllas, jämfört med om det klart och tydligt står vad som ska och inte ska göras. Det kan också bli så att klyftan minskar de olika parterna emellan, om djurägarna känner att "pressen" lägger sig och det blir mer flexibelt, då kanske ett besök av en inspektör inte är så jobbigt längre om djurägaren själv vet med sig att han/hon uppfyllt det som ska uppfyllas.

Med den gällande lagstiftningen kanske djurägaren är rädd att han/hon missat att uppfylla vissa krav, medan med det nya lagförslaget kanske han/hon skulle inse att mer ansvar ligger på djurägaren själv. Uppfylls då inte kraven är det kanske mer rättfärdigat att en inspektör kommer och kritiserar djurhållningen, eftersom djurhållaren trots allt fått ett större ansvar på sig och därför borde då misstänksamheten mot inspektörerna minska. Dock måste studien (Forsberg, 2010) granskas med ett kritiskt förhållningssätt, eftersom den är genomförd i ett land med en annorlunda lag än den som finns i Sverige. Det går därför inte att säga hur ett ökat ansvar skulle påverka djurhållningen i Sverige, men det kan ge en viss uppfattning om att djurskyddsinspektörer och djurhållare kanske tillämpar lagen på olika sätt till viss del.

Lantbrukarnas upplevelser av djurskyddskontroll genomfördes som tidigare nämnts i Danmark (Anneberg et al., 2012), detta är något som vi kan ta lärdom av i Sverige, dock måste ett kritiskt förhållningssätt även till denna studie finnas. Det är ett annat land med en annan utformning av lagen och därför går det inte helt att jämföra med hur djurskyddskontroller upplevs i Sverige. Däremot ger studien upphov till idéer om att liknande studier bör göras i Sverige för att undersöka hur djurskyddskontroller upplevs här. Studien ger även en viss uppfattning om hur en inspektion kan upplevas och det är något som är viktig information för att klyftan mellan djurhållare och inspektörer ska minska.

5.5 Användbarhet och slutsatser

Jag tror att detta arbete kan vara till viss nytta för länsstyrelsen i dess arbete med kontroller av djurförbudens efterlevnad. Det har inte kunnat visas några signifikanta resultat, men urvalet som kunnat användas ger ändå en bild av hur efterlevnaden kan se ut bland olika kategorier av djurhållare. De resultat som kunnat visas tyder på att hållare av sällskapsdjur tillhör en större riskgrupp än vad lantbrukshållare gör, då dessa var fler till antalet, de bröt mot förbudet i större utsträckning, de hade mest förbud enligt 29 § Djurskyddslagen (1988:534) och de hade ofta djur en lång tid efter förbudsbeslutet. Detta kan hjälpa länsstyrelsen till viss del när de ska prioritera sina kontroller, då de med hjälp av detta arbete vet att i just detta urval var det större risk för bristande efterlevnad hos just sällskapshållare, något som kan vara värt att ta i beaktande. De uppgifter och resultat som framkommit ur denna studie kan därför vara värdefulla och användbara av länsstyrelsen i dess arbete. Då länsstyrelsen dessutom var frågeställare ligger det i dess intresse att diskutera och utvärdera studien för att se om informationen kan användas.

De slutsatser som kan dras i förhållande till frågeställningarna är att efterlevnaden av djurförbuden skiljer sig mellan hållare av sällskapsdjur och hållare av lantbruksdjur vid denna tidpunkt och i detta urval. En viktig slutsats är också att de flesta efterlevde inte länsstyrelsen beslut om djurförbud, då 52,4 % bröt mot djurförbudet och endast 47,6 % efterlevde förbudet vid en första kontroll, med alla kategorier av djurhållare inräknade. Det går dock inte att dra några säkra slutsatser kring hur efterlevnaden förändrades över tiden, då ett väldigt litet antal av de observerade djurförbuden hade haft flera kontroller, varför det är osäkert att dra slutsatser kring den frågeställningen.

5.6 Framtida studier och forskning

I framtiden skulle liknande studier kunna göras, som examensarbete eller forskning, för att få en bättre uppfattning om hur efterlevnaden av djurförbud ser ut i andra län eller i hela landet. Jämförelser skulle också kunna göras med hur läget ser ut i andra länder där lagen ser annorlunda ut, har de bättre eller sämre efterlevnad av förbud och är detta något som påverkas av hur lagstiftningen ser ut? Hur definieras deras djurförbud och har det samma innebörd som i Sverige? Ämnet är aktuellt och det krävs fler studier för att kunna nå ett bra svar på hur efterlevnaden av djurförbud ser ut, då denna studie endast ger en liten uppfattning om hur det ser ut i ett litet urval, vid en viss tidpunkt i ett visst län. Så vitt jag vet har inga liknande studier tidigare gjorts varför det är svårt att jämföra resultatet med liknande studier, därför krävs det mer forskning i ämnet. På grund av avsaknaden av liknande studier är denna studie ett viktigt bidrag till djurskyddsområdet eftersom det ger en uppfattning om hur länsstyrelsen beslut om djurförbud efterlevs. Studien ger även upphov till tankar och idéer kring vad som kan behövas forskas på i framtiden och öppnar således dörrar för framtida studier inom området.

5.7 Felkällor

Felkällor som kan diskuteras är först och främst det systemfel som fanns i Platina vid tidpunkten. Detta upptäcktes först efter att all information hade samlats in och bearbetning av data hade börjat. Detta fel innebar att information om ett okänt antal personer med djurförbud inte kunde visas i Platina, vilket gjorde att användbara data inte kunnat registreras. Hade information om fler djurhållare varit tillgänglig hade underlaget för studien blivit större och resultaten mer trovärdiga, dessutom hade eventuella signifikanta resultat kunnat redovisas. I de fall där viss potentiellt värdefull information fanns är det också osäkert om detta berodde på systemfelet eller om det berodde på ofullständig diarieföring. Det kan även ha saknats information om kontroller som genomförts tidigare än de kontroller som nu räknades som första kontroll, om detta ej förts in i Platina. Detta gäller främst de djurförbud som utdelades under den tid som kommunen ansvarade för kontrollen. Den metod som användes var bra på det sätt att hänsyn togs till många aspekter och mycket fakta kunde samlas in, dock blev bearbetningen väldigt rörig vilket kan ha gjort att fel utläsning av data skett. Om metoden utformats på ett annat sätt kunde mer struktur skapats från början och ett mer kritiskt förhållningssätt kring vilka data som skulle samlas in kunde förekommit.

6. Sammanfattning

Denna studie riktar sig främst till länsstyrelsen i Västra Götalands län, som var frågeställare, men också till de andra länsstyrelserna i landet. Syftet var att undersöka hur de personer som på något sätt orsakat lidande hos djur och därför blivit belagda med djurförbud, efterlever dessa förbud, dvs. om de bryter mot sina förbud eller om de följer förbuden. Syftet var också att undersöka om efterlevnaden av förbudet skiljde sig mellan personer som höll sällskapsdjur och personer som höll lantbruksdjur. Om resultatet visade en trovärdig signifikant skillnad mellan dessa hållare, skulle länsstyrelsen kunna utföra kontroller av personer utefter vilken prioritet de har, beroende på om de tillhör den grupp där risken för bristande efterlevnad av förbudet är störst.

Djurförbud innebär att en person har förbud att hålla ett visst slags djur, en djurgrupp eller samtliga djurslag, enligt 29 § Djurskyddslagen (1988:534). Förbudet kan också fattas enligt 26 § Djurskyddslagen (1988:534) och då innebär det i denna studie att en person har förbud att hålla mer än ett visst antal djur, t.ex. max fem katter.

Information om 84 av totalt 307 personer med djurförbud inom Västra Götalands län kunde användas som underlag för studien. Jämförelser gjordes mellan hållare av lantbruksdjur och sällskapsdjur men det fanns även en grupp personer som höll både sällskapsdjur och lantbruksdjur; dessa förekommer i tabeller men har inte räknats med i några jämförelser.

Det var flest hållare av sällskapsdjur som vid tidpunkten och i detta urval var belagda med djurförbud. De var även dessa hållare som oftast hade förbud att hålla djur alls, medan lantbrukshållare oftast hade förbud att hålla enbart en viss typ av djur. Sällskapshållarna var också den grupp som var mest benägna att bryta mot djurförbudet inom olika långa tidsperioder från förbudsbeslutet. Lantbrukshållarna var den grupp som i störst utsträckning efterlevde beslutet och i de fall där någon lantbrukshållare bröt mot förbudet, skedde detta inom en kort tidsperiod mellan förbud och kontroll av förbudet.

Förklaringar till dessa resultat kan vara att det är vanligare att personer håller sällskapsdjur och att de oftare blir anmälda, än hållare av lantbruksdjur. Anledningar till att sällskapshållare var en större riskgrupp kan också vara att det är lättare att skaffa sig en ny katt än ett antal nötkreatur och det kan förklara varför efterlevnaden bland lantbrukshållare var så hög som den var.

En slutsats som kunde dras var att efterlevnaden skiljde sig mellan olika kategorier av hållare. Efterlevnaden var dessutom generellt sett dålig i länet, då 47,6 % av de 84 observerade djurhållarna efterlevde förbudet och hela 52,4 % bröt mot djurförbudet. Arbetet kan vara användbart för länsstyrelsen då det ger en viss uppfattning om hur efterlevnaden ser ut i länet vid denna tidpunkt och i detta urval. Länsstyrelsen kan ha viss användning för denna studie när prioritering av kontroller ska ske.

7. Tack

Jag vill tacka min handledare Jan Hultgren, för all den hjälp du bistått med under arbetets gång. Dina tips, idéer och all den tid du lagt ner på att hjälpa mig har betytt oerhört mycket för mig. Ett stort tack även till min biträdande handledare Karin Lundborg från länsstyrelsen, som gav mig möjlighet att genomföra denna studie, tack även för all den hjälp du gett mig under tiden. Ett tack

riktas även till länsstyrelsens kontor i Skara, för att jag fått arbeta hos er under fyra veckors tid. Jag vill också tacka min klasskamrat Emelie Andersson som varit min kritiska partner, för den hjälp och de tips som du gett mig, men även för de roliga dagarna vi hade tillsammans när vi arbetade på länsstyrelsen. Till sist vill jag tacka min familj; min mamma Cathrine, min pappa Benny, min syster Sofia, min bror Johan och min pojkvän Daniel, för allt stöd som ni gett mig under denna tid och under hela min utbildning.

8. Referenser

Anneberg, I., Vaarst, M., & Tind Sørensen, J., 2012. The experience of animal welfare inspections as perceived by Danish livestock farmers: A qualitative research approach. *Livestock Science*. In press.

Algers, A., Lindström, B., & Pajor, E., 2011. A New Format for Learning About Farm Animal Welfare. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. 24: 367-379.

Brottsbalken (1962:700).

Djurskyddsförordningen (1988:539).

Djurskyddslagen (1988:534).

Ds 2007:33. *Djurskyddskontroll m.m. i statlig regi*. Jordbruksdepartementet.

Forsberg, E-M., 2010. Inspiring Respect for Animals Through the Law? Current Development in the Norwegian Animal Welfare Legislation. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. 24: 351-366.

Horgan, R., & Gavinelli, A., 2006. The expanding role of animal welfare within EU legislation and beyond. *Livestock Science*. 103: 303-307.

Lov om dyrevelferd. LOV 2009-06-19 nr 97. Landbruks- og matdepartementet, Norge.

<http://www.lovdatabasen.no/cgi-wifit/ldles?ltdoc=/all/nl-20090619-097.html>, besökt 2012-08-30.

Jordbruksverket, 2008. Djurskyddskontrollen flyttar till länsstyrelsen.

http://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_ovrigt/ovr161.pdf, använd 2012-05-12.

Jordbruksverket, 2012. <http://www.jordbruksverket.se/>, använd 2012-05-01.

Lagerkvist, C.J., & Hess, S., 2011. A Meta-Analysis of Consumer Willingness to Pay for Farm Animal Welfare. *European Review of Agricultural Economics*. 38:55-78.

Napolitano, F., Girolami, A., & Braghieri, A., 2010. Consumer liking and willingness to pay for high welfare animalbased products. *Trends in Food Science & Technology*. 21: 537-543.

Ny djurskyddslag, 2011. Stockholm: Fritzes. Statens offentliga utredningar 2011:75. Landsbyggsdepartementet.

StAAF Larsson, B., Keeling, L., & Hjerpe, E., 2012. Förändringar i djurskyddskontrollen efter övergången från kommun till länsstyrelse. *Svensk Veterinärtidning*. 64:19-27.

Toma, L., Stott W, A., Revoreda-Giha, C., & Kupiec-Teahan, B., 2012. Consumers and animal welfare. A comparison between European Union countries. *Appetite*. 58: 597-607.

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
